

MỘT SỐ XU HƯỚNG ỨNG DỤNG TIN HỌC TRONG NGÀNH THỐNG KÊ VÀ CÁC NGUY CƠ TRONG VÀI NĂM TỚI

Hoàng Minh Thiện
Viện Khoa học Thống kê

Trong khoảng thời gian 5 năm gần đây việc ứng dụng kỹ thuật tin học vào công tác nghiệp vụ thống kê đã có những bước tiến dài so với những năm đầu thập kỷ 90; đáng chú ý nhất là từ khi có các chương trình tin học trong ngành được triển khai với sự điều phối chung của ban công nghệ thông tin và tác động của các dự án có viện trợ của Thụy Điển. Hiệu quả trông thấy là nhiều cục trước đây "trắng" về ứng dụng kỹ thuật tin học đã được trang bị máy tính và bước đầu đưa máy vào ứng dụng cho quản lý cũng như hỗ trợ công tác nghiệp vụ; mạng đã nổi trong ngành và đang từng bước được ứng dụng, phục vụ công tác thông tin cũng như nghiệp vụ của ngành. Tuy nhiên do nhiều lý do như trình độ cán bộ sử dụng máy, các sản phẩm mềm đang được sử dụng, quản lý và kinh phí...mà khả năng ứng dụng kỹ thuật tin học còn bị hạn chế và đặc biệt là trình độ không ngang bằng nhau ở các địa phương. Dù tình hình ứng dụng kỹ thuật tin học còn nhiều hạn chế và cần được quan tâm hơn nữa nhưng rõ

ràng rằng ngày nay không thể thiếu kỹ thuật tin học trong công tác thống kê trong ngành; vấn đề chỉ ở chỗ gắn kết thế nào giữa hai lĩnh vực chuyên môn này trong thực tế công tác của ngành. Tình hình như vậy đã tạo ra một số xu hướng ứng dụng mới và đồng thời cũng xuất hiện các nguy cơ thách thức sự phát triển ứng dụng kỹ thuật tin học trong ngành.

Chúng tôi cho rằng dù ứng dụng kỹ thuật tin học trong ngành thống kê có các đặc thù riêng, có các sản phẩm ứng dụng riêng thì sự phát triển ứng dụng của ngành cũng vẫn theo xu hướng chung của ứng dụng tin học trong nước và thế giới. Hiện nay những xu hướng đang phát triển mạnh trong nước là:

- Phát triển các ứng dụng trên mạng và đẩy mạnh quá trình hội nhập với các ứng dụng dịch vụ thông tin trên mạng Internet.

- Phát triển ứng dụng xây dựng và trao đổi các cơ sở dữ liệu trong nội bộ cũng như trên mạng.

- Phát triển các ứng dụng chuyên sâu vào các loại hình phân tích thống kê và

phổ cập các ứng dụng của sản phẩm mềm chuyên biệt cho thống kê trên toàn ngành.

Về xu hướng thứ nhất chúng tôi cho rằng dù không muốn chúng ta cũng không thể tránh được; bởi lẽ ngành thống kê là kênh tập trung thông tin chính thức của đất nước cho nên chúng ta cần phải phát triển các dịch vụ thông tin trên mạng nhằm đáp ứng cho các nhu cầu thông tin của đất nước cũng như giao lưu quốc tế; cho nên tất yếu các kỹ thuật và dịch vụ thông tin trên mạng bắt buộc sẽ phải phát triển mới đáp ứng được các nhu cầu ngày càng đa dạng.

Về xu hướng thứ hai cũng là tất yếu bởi lẽ thông tin chủ yếu của ngành là số liệu thống kê mà muốn đáp ứng đầy đủ và có hệ thống cho các nhu cầu thì không thể khác là xây dựng các cơ sở dữ liệu. Hiện nay xu hướng này đang tự phát hình thành hoặc chỉ do đối phó tình hình như cơ sở dữ liệu điều tra dân số 1989, hoặc do các nhu cầu từ bản chất hoạt động nghiệp vụ thống kê riêng từng lĩnh vực mà hình thành. Người ta có thể xây dựng cơ sở dữ liệu trên FOX, EXCEL, SPSS... nhưng gần đây phát triển cơ sở dữ liệu trên nền VISUAL FOX và ORACLE là hai sản phẩm gây được nhiều thiện cảm và có thể hòa nhập rộng rãi.

Về xu hướng đi sâu vào sản phẩm mềm chuyên biệt chúng tôi dự báo rằng SPSS các thế hệ mới nhất sẽ dần dần được yêu chuộng đối với các cán bộ nghiệp vụ thống kê, bởi nó gần gũi và tiện dụng với công tác nghiệp vụ thống kê. Tất nhiên không thể phủ nhận một thực tế rằng nhiều người vì đã quá quen dùng dạng bảng tính như EXCEL, QPRO, LOTUS... và các dạng quản trị dữ liệu như FOX, ACCESS... vẫn không muốn chuyển

đổi công cụ của mình, điều này không quan trọng lắm khi hiện nay khả năng trao đổi dữ liệu giữa các sản phẩm mềm ngày càng thuận tiện và dễ dàng. Đồng thời sau một thời gian nữa các ứng dụng sẽ được các cán bộ nghiệp vụ phát triển ngày một sâu hơn vào các công tác nghiệp vụ đặc biệt là phân tích số liệu thống kê.

Tình hình ứng dụng kỹ thuật máy tính đang phát triển theo các xu hướng như vậy cũng dẫn đến các nguy cơ mà chúng tôi thấy cần đưa ra một số khía cạnh như sau:

- Hiện nay theo hướng dẫn của Ban công nghệ thông tin, hầu hết các cục thống kê sử dụng các phần mềm của hãng Microsoft. Hầu hết các sản phẩm mềm ứng dụng hiện nay là của hãng này phát triển dưới môi trường Window của họ nên rất thuận tiện. Tuy nhiên, cũng cần tiếp cận với các hãng sản xuất phần mềm khác để tránh những vướng mắc có thể xảy ra.

- Chúng ta cũng đang đối diện với nguy cơ an toàn dữ liệu lưu trữ trên máy tính đó là vì hầu hết dữ liệu được lưu trữ trên băng, đĩa từ mà tuổi thọ an toàn của các loại này chỉ khoảng 10 năm. Thực tế nhiều dữ liệu lưu trữ đã mất cho nên chúng cần có chiến lược trong lưu trữ điện tử và chuyển sang những phương tiện lưu trữ hiện đại có tuổi thọ cao hơn như đĩa CD (có thể tới 50 năm). Ngoài ra còn cần có kế hoạch cập nhật, đổi mới phương tiện lưu trữ thường xuyên nhằm tránh vật mang tin hỏng, thiết bị đọc không còn, sản phẩm mềm quản lý lạc hậu... Như thế chúng ta mới có thể gìn giữ được kho dữ liệu điện tử cho các thế hệ sau.

- Ngành cũng cần chú trọng hơn nữa trong việc xây dựng và phổ biến tài liệu về ứng dụng kỹ thuật tin học trong toàn ngành như: Xây dựng những tài liệu phổ cập,

đồng thời phát triển những tài liệu về sản phẩm chuyên biệt cho ngành nhằm nâng cao khả năng ứng dụng tin học và thống nhất các ứng dụng. Công việc này trước đây Ban công nghệ thông tin giao cho Trung tâm tính toán thống kê trung ương biên dịch những tài liệu hướng dẫn các sản phẩm mềm mỗi khi hãng đó có phiên bản mới như các sản phẩm của MICROSOFT, SPSS... phổ biến cho toàn ngành. Vậy, sau khi giải thể Ban công nghệ thông tin thì nhiệm vụ này giao cho

ai thực hiện? Đây là đặc điểm của ngành tin học tức là đổi mới sản phẩm mềm ứng dụng rất nhanh. Điều này cũng tránh sự tự phát trong ứng dụng và củng cố sự thống nhất trong ứng dụng của toàn ngành.

Trên đây chỉ là những ý kiến sơ bộ về các xu hướng phát triển ứng dụng kỹ thuật tin học trong ngành thống kê và một số nguy cơ đã, đang và sẽ có thể tác động đến quá trình ứng dụng kỹ thuật tin học trong ngành thống kê.